

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2967

Vragen van het lid **Slootweg** (CDA) aan de Minister van Financiën over *het bericht «Nieuw toeslagenschaal» ontstaan in de omgang van banken met moslims»* (ingezonden 7 april 2023).

Antwoord van Minister **Kaag** (Financiën) (ontvangen 21 juni 2023). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 2475.

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Nieuw toeslagenschaal» ontstaan in de omgang van banken met moslims» uit Trouw?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2 en 3

Wat vindt u van de conclusie van de Nationaal Coördinator tegen Discriminatie en Racisme (NCDR) Rabin Baldewsingh dat moslims door banken en financiële instellingen structureel worden gediscrimineerd als gevolg van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en de voorbeelden in het artikel dat dit niet alleen leidt tot een zwaardere informatielast, maar ook tot uitsluiting van financiële activiteiten?

Stroken de conclusies van de NCDR met de bedoeling van de Wwft dat banken «ongebruikelijke» transacties moeten melden en klantonderzoek moeten doen, waarbij volgens de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) discriminatie een no-go is in de uitvoering van de wet, en zoals een woordvoerder zegt: «Etnische, religieuze of andersoortige achtergrond van klanten geen reden is voor verscherpt klantenonderzoek»?

Antwoord 2 en 3

Ik ben geschrokken van deze berichten. De beschreven ervaringen moeten zeer vervelend en frustrerend zijn voor de betrokkenen. Ik neem deze signalen dan ook zeer serieus. Discriminatie op grond van religie – en elke andere vorm van discriminatie – is onacceptabel en strookt vanzelfsprekend absoluut niet met de bedoeling van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft).

¹ Trouw, 5 april 2023 (<https://www.trouw.nl/religie-filosofie/nieuw-toeslagenschandaal-ontstaat-in-de-omgang-van-banken-met-moslims-b5689b20/>).

Vraag 4

Hoe kan volgens u worden voorkomen dat de risicobeoordeling – zowel qua mensen als modellen – die banken en financiële instellingen in hun poortwachtersrol moeten uitvoeren disproportioneel en niet vooringenomen zijn, waardoor een hele bevolkingsgroep het risico loopt op uitsluiting van financiële activiteiten? En welke rol speelt de toezichthouder en hun handhaving hierbij?

Antwoord 4

Banken dienen maatregelen te treffen om te voorkomen dat zij discrimineren, dit geldt ook bij de uitvoering van hun verplichtingen uit de Wwft. De NVB geeft desgevraagd aan dat banken gebruik maken van diverse instrumenten en maatregelen om risico's op structurele discriminatie te reduceren en inclusiviteit te bevorderen. Hierbij kan worden gedacht aan training van medewerkers over het voorkomen van (onbewuste) vooringenomenheid bij oordeelsvorming en besluiten, checken op mogelijke (onbewuste) vooringenomenheid bij het uitvoeren van kwaliteitscontroles op de uitvoering van Wwft-processen en een klachtenprocedure voor cliënten.

Het is primair aan de banken om te voorkomen dat zij discrimineren bij het uitvoeren van hun verplichtingen uit de Wwft. DNB houdt toezicht op de uitvoering van de verplichtingen uit de Wwft door banken. Hoewel discriminatie niet de primaire focus is van DNB, kan DNB banken wel aanspreken als zij vaststelt dat de banken het risico van discriminatie bij de uitvoering van verplichtingen uit de Wwft onvoldoende beheersen. Daarnaast kan discriminatie ook uit hoofde van andere taken van DNB worden tegengegaan. Zo is DNB als centrale bank verantwoordelijk voor het bevorderen van de goede werking van het betalingsverkeer. Die goede werking van het betalingsverkeer interpreteert DNB traditioneel als een veilig, efficiënt, betrouwbaar en toegankelijk betalingsverkeer. Dit houdt onder meer in dat betaaldienstverleners niet discrimineren. DNB kan partijen oproepen maatregelen te nemen om te voorkomen dat burgers gediscrimineerd worden bij het verkrijgen van toegang tot een betaalrekening. Ten slotte dienen banken een beheerste en integere bedrijfsvoering te hebben.²In het geval dat DNB vaststelt dat banken het risico op discriminatie in hun bedrijfsvoering of beleid onvoldoende beheersen, kunnen banken vanuit het toezicht daarop worden aangesproken. DNB heeft mij laten weten dat zij gaat onderzoeken of banken voldoende beheersmaatregelen nemen om discriminatie zoveel mogelijk te voorkomen. DNB verwacht de resultaten later dit jaar te publiceren. Ik ben blij met dit onderzoek van DNB, dat hopelijk nuttige inzichten oplevert.

Als een burger zich gediscrimineerd voelt door zijn bank, dan kan hij of zij verschillende acties ondernemen. Om te beginnen kan een klant een klacht indienen bij de bank zelf. Als deze klacht niet naar tevredenheid wordt afgehandeld door de bank, dan kunnen consumenten zich ook wenden tot het Klachteninstituut voor financiële dienstverlening. Ook kunnen burgers een melding doen bij een gemeentelijke antidiscriminatievoorziening of het college voor de rechten van de mens. Ten slotte kunnen burgers ook een melding of aangifte doen van discriminatie bij de politie.

Vraag 5

Bent u bereid met banken, DNB en de NCDR, in gesprek te treden over (onbedoeld) discriminerende risicomodellen en werkwijzen om boven tafel te krijgen waar de discriminerende elementen in risicoselectiemodellen en werkwijze zitten en hoe dit kan worden voorkomen?

Antwoord 5

Ja, hiertoe ben ik bereid. Naar aanleiding van signalen vanuit de NCDR over problemen die moslimorganisaties ervaren bij de toegang tot het betalingsverkeer, ben ik reeds in gesprek met de NVB, DNB, de NCDR en vertegenwoordigers van deze groep om de problematiek en oplossingsrichtingen te bespreken die tot verbetering van de toegang tot het betalingsverkeer moeten leiden. Overigens heb ik aan de NCDR laten weten dat wij graag in brede zin alle signalen ontvangen over discriminatie. Daarnaast wil ik naar aanleiding van, onder andere, deze signalen de aanwezigheid van discriminerende

² Artikel 3:17 van de Wet op het financieel toezicht.

elementen in de aanpak van witwassen, financieren van terrorisme en fraude onderzoeken. Ik ben momenteel met de NVB, DNB, AFM, NCDR en het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in gesprek hoe dit het beste vorm kan worden gegeven. DNB heeft aangegeven te zullen onderzoeken of banken voldoende beheersmaatregelen nemen om discriminatie zoveel mogelijk te voorkomen. Ik zal uw Kamer hier nader over informeren in de najaarsrapportage van de beleidsagenda aanpak van witwassen.

Vraag 6

Bent u ook bekend met dergelijke signalen van discriminatie over de hele breedte van religieuze instellingen?

Antwoord 6

Ik ben niet bekend met signalen van discriminatie van andere religieuze instellingen.

Vraag 7, 8 en 9

Bent u het eens met Baldewysingh dat er een onderzoek moet komen naar discriminatie van moslims door financiële instellingen?

Bent u bereid een dergelijk onafhankelijk onderzoek te starten naar profilering op grond van de Wwft en de Sanctiewet en werkwijze van banken die kan leiden tot discriminatie naar etnische, religieuze of andersoortige achtergrond, door financiële instellingen?

Bent u bereid bij de opzet van een dergelijk onderzoek alle relevante stakeholders, waaronder financiële instellingen, DNB en de NCDR te betrekken?

Antwoord 7, 8 en 9

Ik wil naar aanleiding van, onder andere, deze signalen de aanwezigheid van discriminerende elementen in de aanpak van witwassen, financieren van terrorisme en fraude onderzoeken. Ik ben momenteel met de NVB, DNB, AFM, NCDR en het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in gesprek hoe dit het beste vorm kan worden gegeven. DNB heeft mij laten weten dat zij gaat onderzoeken of banken voldoende beheersmaatregelen nemen om discriminatie zoveel mogelijk te voorkomen. Ik zal uw Kamer hier nader over informeren in de najaarsrapportage van de beleidsagenda aanpak van witwassen.